

Myllymäen koulun

TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

lv.2018-2019

JOHDANTO

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa kouluja ja oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman myös perusopetusta antavissa oppilaitoksissa. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja että kouluissa tehdään järjestelmällistä tasa-arvotyötä.

Tasa-arvon edistäminen kouluissa tarkoittaa sitä, että tyttöjä ja poikia kohdellaan tasapuolisesti ja syrjimättömästi koulupäivän kaikissa tilanteissa. Koulussa laadittava tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on ennaltaehkäistä sukupuolen perusteella tapahtuvaa syrjintää ja tukea sukupuolten tasa-arvon edistämistä koulun arjessa. Tavoitteena on myös, että tulevaisuudessa naiset ja miehet jakautuisivat eri tehtävätasolle ja eri ammatteihin nykyistä tasaisemmin kykyjensä ja taipumustensa mukaan.

Tasa-arvoisessa ja yhdenvertaisessa koulussa ei esiinny syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella. Suomen perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaate viittaa sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Yhdenvertaisuuslaki, rikoslaki, tasa-arvolaki ja työlainsäädäntö tarkentavat syrjinnän kieltoa eri elämänalueilla.

Tasa-arvon edistämässä ei ole kyse vain oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta, vaan myös edellytysten luomisesta viihtyisän ja motivoivan oppimisympäristön syntymiseksi. Kun kaikkien osaamista ja työtä arvostetaan oikeudenmukaisesti, edistää se oppilaiden hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä.

Tavoitteena on tasa-arvoinen, yhteistyökykyinen sekä tuloksekas työympäristö, jossa tasa-arvo on osa koko toimintakulttuuria. Tasa-arvon edistäminen on kaikkien koulun jäsenten velvollisuus. Erityisesti koulun johdon ja henkilökunnan sitoutuminen tasa-arvoa edistäviin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on tärkeää. Tasa-arvosuunnitelman perimmäinen tarkoitus on, että tasa-arvoajatus ja – tavoite saataisiin luontevasti sisällytettyä kaikkeen koulun toimintaan.

Koulun toiminnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi keskeisiä kehittämisalueita ovat

- syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen
- toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutuminen
- osallisuuden lisääminen.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista vaikeuttaviin asenteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Syrjivät asenteet ovat usein tiedostamattomia ja syrjivät rakenteet vaikeasti havaittavissa. Ilman asenteellisia muutoksia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehtävät toimenpiteet jäävät vaikutukseltaan pinnallisiksi ja lyhytkestoisiksi.

YK LASTENOIKEUKSIEN JULISTUS

”Lapsen tulee saada nauttia kaikkia tässä julistuksessa määriteltyjä oikeuksia. Nämä oikeudet kuuluvat poikkeuksetta jokaiselle lapselle yhtäläisesti ja erottamatta katsomatta hänen tai hänen perheensä rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskoon, poliittiseen vakaumukseen, kansalliseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen tai syntyperästä taikka muusta johtuvaan asemaan.”

Lapsia, nuoria ja aikuisia toimii yhdessä erikokoisina ryhminä monissa erilaisissa tilanteissa koulun arjessa. Ihmisinä kaikki ovat erilaisia. Hyväksyttävää luokittelua, ryhmittelyä ja erottelua tapahtuu kouluympäristön opetus- ja ohjaustilanteissa monista eri syistä. Hyväksyttävän erottelun taustalla toimivat aina

ihmisoikeudelliset arvot. On kuitenkin huomioitava, että oppilaiden yhdenvertainen kohtelu oppimistilanteissa ei aina tarkoita kaikkien kohtelemista samalla tavalla.

TOIMINNALLISEN TASA-ARVOSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHTIA

Laki

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineista tukevat tämän lain tarkoitusta toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 5 §) Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 6 c §)

OPH

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä oppilaiden ja henkilöstön kanssa. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa. Toiminnallisessa tasa-arvosuunnitelmassa tulee erityistä huomiota kiinnittää oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintasuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. (Määräys 63/0101/2015: Toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman laadintavelvoite)

OPS2016

Perusteissa sitouduttu sukupuolten tasa-arvon edistämiseen useasta näkökulmasta.

- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia opinnoissaan. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsu ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Perusopetus lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta.
- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

KÄSITTEITÄ

Syrjintä on ihmisten välisiin eroihin perustuvaa ei-hyväksyttävää erottelua. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Välitön syrjintä on kohtelua, joka perustuu johonkin ei-hyväksyttävään erotteluun. Välillinen syrjintä tarkoittaa sitä, että yksilö ei saa hänelle kuuluvaa kohtelua, joka hänelle kuuluisi jostain erilaisuudesta johtuvasta syystä.

Häirintä on yksi syrjinnän muoto. Sillä tarkoitetaan henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiasiallista loukkaamista siten, että luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri.

Kiusaaminen on häirintää ja sitä voidaan pitää yhtenä syrjinnän muotona. Kiusaamiseen liittyy systemaattista vallan ja voiman väärinkäyttöä. Se on toistuvaa ja tahallista käyttäytymistä, se kohdistuu yhteen ja samaan oppilaaseen tai ryhmään ja sen tavoitteena on tuottaa uhrille pahaa mieltä uhkaamalla, halventamalla, nöyryyttämällä tai muulla vihamielisellä käytöksellä.

Tasa-arvolaki ja perusopetuslaki edellyttävät opettajan julkisen vallan edustajana luovan tasavertaiset olosuhteet eri sukupuolia edustaville oppilaille osallistua opetukseen, saavuttaa oppimistavoitteensa ja pystyvän kehittämään itseään koko elämän aikana koulun jälkeenkin.

Tasavertaisuuden / yhdenvertaisuuden pedagogiikka korostaa oppilaiden lähtötason ja taustan ymmärtämistä ja huomioimista siten, että jokaisella oppilaalla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet menestyä opinnoissa ja elämässä.

Koulukulttuurin ja sosiaalisten rakenteiden vahvistaminen edellyttää sekä oppilaiden että koko henkilökunnan (myös, siistijät, keittiön väki) sitoutumista ja yhteisen hengen luomista yhdenvertaisen koulun toteutumiseksi.

Rasismi koostuu ihmisten kuvitelmista, joiden mukaan tietty ihmisryhmä on toiseen ryhmään nähden moraalisesti, älyllisesti ja kulttuuritaustaltaan ylivoimainen. Lisäksi rasismiksi määritellään toiminta, joka on "aina tietoisista vihamielistä toimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa vahinkoa". Rasismi mielletään usein enemmistölähtöiseksi kohdistuen vähemmistön edustajiin, mutta sitä esiintyy myös vähemmistöryhmien sisällä.

Erilaisuuden käsitteen käsittelyssä luokissa huomioidaan varsinkin lapsen tasolla olevat erilaisuudet; esim. pukeutuminen, leikit, silmälasit vai ei, oppiminen, motoriset taidot, harrastukset, musiikkimaku, puhelin.

MEILLÄ MYLLYMÄESSÄ

Myllymäen koulussa toteutettiin syksyllä 2016 tasa-arvokysely kaikille koulun oppilaille. 1-5-luokkalaiset vastasivat paperiseen kyselyyn ja 6-luokkalaiset osallistuivat Hämeenlinnan kaupungin organisoimaan sähköiseen kyselyyn. Tasa-arvoon liittyvistä asioista keskusteltiin luokissa ennen kyselyä sekä kyselyn jälkeen. Koulun oppilaskunnan hallitus kävi kokouksessaan marraskuussa läpi kyselyn tulokset sekä keskusteli oppilaskunnan näkökulmasta tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä asioista.

Kyselyn tulosten perusteella Myllymäen koulussa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuvat hyvin. Valtaosa oppilasta kokee koulun turvalliseksi paikaksi, johon on mielekästä tulla. Lisäksi oppilaat kokevat, että tyttöjä ja poikia kohdellaan ja kannustetaan samalla tavalla. Oppilaiden näkemyksen mukaan tasa-arvo toteutuu koulussa hyvin. Oppilaat kokivat, että Myllymäen koulu on reilu koulu, jossa saa olla oma itsensä.

Kyselyssä kävi ilmi, että noin kolmannes oppilaista ei viihdy koulussa tai ei ota kantaa kouluviihtyvyyttä koskeviin kysymyksiin. Samainen kolmannes koki, ettei omista huolista ole helppo kertoa opettajille tai muille koulun aikuisille. Yli puolet kuudesluokkalaisista oppilaista kokivat, että heitä ei rohkaista tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja tai tutustuteta perinteisesti nais-/miesvaltaisille aloille.

Tasa-arvoinen koulu oppilaiden mielestä on sellainen, jossa:

- kaikki tulevat toimeen keskenään
- kaikkien annetaan vaikuttaa koulun asioihin
- jokainen saa ilmaista mielipiteensä
- jokainen saa olla oma itsensä
- sukupuolella ei ole väliä
- kannustetaan ja kunnioitetaan toisia
- tytöt ja pojat saavat tehdä samoja asioita
- kaikilla on samat oikeudet ja velvollisuudet
- ketään ei kiusata eikä syrjitä
- opettajat antavat tyttöjen ja poikien vastata yhtä paljon
- opettajat hyväksyvät kaikki oppilaat
- opettajat ovat tasa-arvoisia
- "No tämä Myllymäen koulu!"

Lukuvuoden 2018-2019 tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu syksyllä 2016 toteutetun kyselyn pohjalta. Suunnitelmassa jatketaan kyselyssä esille nousseiden asioiden työstämistä lukuvuoden aikana. Keväällä 2019 toteutetaan uusi tasa-arvokysely, jonka pohjalta laaditaan lukuvuoden 2019-2020 suunnitelma.

TAVOITTEET LUKUVUODELLE 2018-2019

TAVOITE	TOTEUTTAMINEN	VASTUU	AIKATAULU
KOULUVIIHTYVYYDEN LISÄÄMINEN	1. OPPILAIKEN OSALLISUUDEN LISÄÄMINEN ARJEN ASIOISSA <ul style="list-style-type: none">- oppilaiden ja heidän ajatustensa huomioiden arjen suunnittelussa- oppilaiden mielipiteen kysyminen ja kunnioittaminen (mm. kodin ja koulun päivä)	rehtori, oppilaskunnan ohjaava opettaja, oppilaskunta, opettajat	koko lukuvuoden
	2. OPPILASKUNTA, VERSOSOVITTELUN JA VÄLKKÄTOIMINNAN AKTIIVINEN KÄYTTÖ ARJESSA <ul style="list-style-type: none">- <i>oppilaskuntatoiminnan kehittäminen edelleen</i>- <i>tehostetaan verso-sovittelun käyttöä</i>- <i>aktiivinen välkkäritoiminta osana Liikkuva koulutoimintaa</i>	rehtori, oppilaskunnan ohjaava opettaja, oppilaskunta, opettajat	koko lukuvuoden
	3. LUOKKIEN JA YHTEISTEN TILOJEN VIIHTYISYYDEN PARANTAMINEN <ul style="list-style-type: none">- <i>kiinnitetään erityistä huomiota yhteisten tilojen siistinä pysymiseen</i>- <i>kouluviihtyvyysskysely</i>	oppilaat opettaja oppilaskunnan ohjaava opettaja	koko lukuvuosi marraskuu 2018

KYNNYKSEN MADALTAMINEN HUOLEN KERTOMISELLE JA KIUSAAMISEN ENNELTATEHKÄISY	<ol style="list-style-type: none"> 1. HUOLEN PUHEEKSI OTTAMINEN <ul style="list-style-type: none"> - <i>pohditaan oppilaiden kanssa, miksi omien huolien kertominen koulussa on vaikeaa</i> - <i>kannustetaan oppilaita kertomaan huolistaan</i> 2. VERSOSOVITTELUN VANKISTAMINEN <ul style="list-style-type: none"> - <i>tehostetaan Verso- sovittelukäytäntöä</i> - <i>madalletaan kynnystä verso- sovitteluun</i> 	rehtori, opettajat, oppilaat opettajat	tammikuu 2019 koko lukuvuoden
ROHKAISTAAN TEKEMÄÄN ITSEÄ KIINNOSTAVIA OPPIAINEVALINTOJA (valinnaiset 3-5lk ja 6lk)	<ol style="list-style-type: none"> 1. KANNUSTETAAN OMIIN VALINTOIHIN <ul style="list-style-type: none"> - <i>rohkaistaan oppilaita tekemään omia valintoja (koskee erityisesti 3-5lk:n ja 6lk:n valinnaisainevalintoja)</i> 2. TUTUSTUTAAN TYÖELÄMÄÄN, ERI AMMATTEIHIN JA YRITTÄJYYTEEN <ul style="list-style-type: none"> - <i>puhutaan ja tutustutaan työelämään sekä eri ammatteihin (esim. PopUp - koulupäivä, jolloin huoltajat tulevat kertomaan työstään)</i> - <i>rohkaistaan tutustumaan perinteisesti nais-/miesvaltaisiin aloihin</i> - <i>6lk:n yrityskylä vierailu</i> 	opettajat, rehtori opettajat, rehtori	maaliskuu 2019 helmikuu 2018
TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSKYSELY	<ol style="list-style-type: none"> 1. TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN <ul style="list-style-type: none"> - <i>tasa-arvokysely huhtikuu 2019</i> - <i>suunnitelman päivittäminen lukuvuoden 2019-2020 alussa</i> 	oppilaskuntaa ohjaava opettaja	huhtikuu 2019

TASA-ARVOA JA YHDENVERTAISUUTTA LISÄÄVÄT MUUT TOIMET

Koulun järjestyssäännöt sekä välituntisäännöt ovat osa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus työtä. Ne lisäävät osaltaan oppilaiden välistä yhdenvertaisuutta ja niiden laatiminen osallistaa kaikki koulun oppilaat. Järjestys- ja välituntisäännöt ennalta ehkäisevät mahdollisia kiusaamistapauksia.

Koululle on laadittu kiusaamisen vastainen suunnitelma ja koulu toimii Sopuisasti yhdessä -toimintamallin mukaisesti kiusaamistapauksissa. Kiusaamiskysely toteutetaan joka lukuvuosi. Kyselyn pohjalta kehitetään kiusaamisen vastaista toimintaa.

Myllymäen koulussa on käytössä VERSO – vertaissovittelu, jossa oppilaat selvittävät toimintamallin mukaisesti pieniä kiusaamistapauksia. Uusia verso-sovittelijoita koulutetaan lukuvuosittain. Verso-sovittelijoina toimivat 5-6-luokan oppilaat.

Oppilaat ja koulun henkilökunta ottaa osaa Hämeenlinnan kaupungin toteuttamiin kyselyihin, joissa kartoitetaan mm. työhyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä.

SUUNNITELMAN PÄIVITTÄMINEN

Suunnitelman toimivuutta sekä tasa-arvon toteutumista arvioidaan jatkuvasti koulun arjessa. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään lukuvuoden aina lukuvuoden alussa. Tällöin arvioidaan miten asetetut tavoitteet ovat saavutettu.